

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

ВСТУП

Впроваджуючи ідеї мистецької освіти, зазначені в новому Державному стандарті початкової загальної освіти та типових освітніх програмах (авторських колективів під керівництвом О. Савченко та Р. Шияна), що уможлиблює забезпечення реалізації Концепції Нової української школи, важливого значення набуває підготовка вчителів до реалізації нового змісту мистецької освіти.

Методичний посібник розраховано для вчителів музичного мистецтва, що викладають предмет у 2 класі загальноосвітньої школи. До змісту посібника входять: методичні рекомендації, календарно-тематичні та поурочні плани з добіркою творчих завдань до кожного уроку, а також додатки з текстом пісенного репертуару, поспівками.

Посібник укладено на основі Державного стандарту початкової освіти та двох типових освітніх програм (авторських колективів під керівництвом О. Савченко та Р. Шияна).

На допомогу вчителю подано пісенний репертуар (для уроків мистецтва в 1-2 класах), витяг із освітньої програми «Мистецтво» для учнів 1-2 класів. Посібник містить календарно-тематичне планування для вчителів мистецтва, які працюють за підручником Кондратової Л.Г. «Мистецтво. 2 клас», подано поурочні плани-конспекти з описом творчих завдань й ігор, розроблених автором до кожного уроку.

Витяг із програми «Мистецтво» для учнів 2 класів (2019 р.).

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Художньо-творча діяльність	
<p><i>співає</i> вокальні вправи, дитячі пісні (зокрема музичний фольклор) у відповідному настрої, характері, темпі, динаміці;</p> <p><i>дотримується</i> правил співу (постава, дихання, інтонація); <i>виконує</i> пісні «у ролях», відтворюючи образ мімікою, пластикою, виразним інтонуванням; <i>добирає</i> реквізит; <i>створює</i> варіанти ритмічного супроводу до пісні;</p> <p><i>відтворює</i> прості ритмічні послідовності (створені з половинних, четвертних та восьмих тривалостей), зокрема у різних темпах;</p> <p><i>обирає</i> тембр інструмента (трикутники, бубни, барабан, сопілка, ксилофон тощо) для передачі відповідного образу; <i>грає</i> в ансамблі прості композиції (трикутники, бубни, барабан, сопілка (за умови дотримання гігієни користування), ксилофон тощо); <i>придумує</i> образи і <i>створює</i> їх знайомими засобами музичної виразності;</p> <p><i>імпровізує</i> голосом (музичні, мовленнєві інтонації), на музичних інструментах;</p> <p><i>орієнтується</i> в поняттях музичної грамоти (нота, нотний стан, звук, тривалості (ціла, половинна, чверть, восьма), метр, розмір), має уявлення про запис нотного тексту;</p> <p><i>проявляє</i> інтерес до творів мистецтва та мистецької діяльності;</p> <p><i>виконує</i> прості живописні, графічні, декоративні, пластичні композиції;</p> <p><i>складає</i> та розташовує на площині (в просторі) окремі елементи зображень (форм) в просту композицію (графічну, живописну, декоративну, об'ємну, просторову);</p>	<p>Спів (співацька постава, дихання, інтонація, дикція).</p> <p>Гра на музичних інструментах: створення варіантів ритмічного супроводу до пісні, ритмічних послідовностей тощо.</p> <p>Імпровізації голосом, пластикою, на музичних інструментах.</p> <p>Відтворення рухами характеру, темпу, ритму музики.</p> <p>Інсценізація пісень, створення театралізованих образів.</p> <p>Знайомство з нотною грамотою (нотний стан, скрипковий ключ, ноти в межах I октави, тривалості звуків — ціла, половинна, чверть, восьма).</p> <p>Малювання графічними матеріалами, фарбами.</p> <p>Розміщення зображень на аркуші, у просторі, компонування елементів композиції (площинна, об'ємна).</p>

<p>відповідно задуму, <i>обирає</i> формат (вертикальний, горизонтальний) композиції; <i>використовує</i> всю площину аркуша; <i>використовує</i> основні, похідні, ахроматичні, теплі й холодні кольори; <i>утворює</i> відтінки кольорів; <i>експериментує</i> з кольорами, лініями, формами тощо; <i>користується</i> художніми та природними матеріалами, папітрою, пензлями, стеками, ножицями тощо;</p> <p><i>працює</i> (вирізує, конструює) з папером, з природними матеріалами; <i>дотримується</i> правил техніки безпеки; <i>бере участь у прикрашенні</i> середовища, в якому живе і навчається; <i>виконує</i> нескладні ролі, етюди-наслідування; <i>вправляється</i> над інтонацією мовлення, чіткістю дикції, виразністю міміки і жести, перевтілюючись у різних персонажів; <i>рухається</i> в ритмі і темпі музики, <i>узгоджує</i> свої рухи з музичним супроводом (співом); <i>орієнтується</i> у просторі; <i>дотримується</i> правил поведінки в театрі; <i>імпровізує</i> засобами пантоміми (міміка, жести); <i>вирізняє</i> види мистецької діяльності, звернення до яких поліпшує його/ її настрій.</p>	<p>Дослідження довкілля, виявлення цікавих, незвичайних об'єктів для створення художніх образів. Використання різних ліній, плям, форм, кольорів та їх відтінків для створення візуальних образів.</p> <p>Вирізування, конструювання з паперу. Робота з природними матеріалами. Елементарна стилізація форм оздоблювальних елементів, різних видів декоративно-прикладного мистецтва (народна іграшка, розпис, витинанка, писанка тощо). Ліплення з пластичних матеріалів різними прийомами і способами. Прикрашення місця, де навчається, живе. Організація робочого місця. Дотримання охайності та правил техніки безпеки. Інсценізація (виконання нескладних ролей), етюди-наслідування. Відтворення елементарних танцювальних елементів. Імпровізації засобами пантоміми (міміка, жести). Використання видів мистецької діяльності для задоволення та поліпшення емоційного стану.</p>
Сприймання та інтерпретація мистецтва	
<p><i>сприймає</i> твір мистецтва та <i>висловлює</i> враження, добираючи із запропонованих слова, які співзвучні особистим емоціям; <i>визначає</i> темп (повільно, помірно, швидко); реєстр (високий, середній, низький), динаміку (гучно, тихо), тембр (звучання хору та оркестру, окремих музичних інструментів: сопілка, бубон, барабан, скрипка, бандура, фортепіано тощо), характеризує мелодію;</p> <p><i>визначає</i> колорит (теплий, холодний) творів мистецтва та учнівських робіт;</p> <p><i>порівнює</i> музичні та візуальні образи, твори мистецтва та явища довкілля;</p> <p><i>розрізняє</i> види театру (ляльковий, музичний, драматичний) та кінематографу (кінофільм, мультфільм); <i>використовує</i> театральну термінологію (сцена, актор, костюм, декорація);</p> <p><i>виявляє</i> твори мистецтва, що змінюють або передають його/ її настрій.</p>	<p>Сприймання творів різних видів мистецтва. Обговорення вражень, емоцій, які вони викликали. Добір із запропонованих слів-характеристик, що співзвучні особистим емоціям та враженням.</p> <p>Визначення засобів виразності твору.</p> <p>Порівняння природних форм, образів довкілля з їх художнім (декоративним) трактуванням.</p> <p>Знайомство з деякими видами театру (ляльковий, музичний, драматичний), кіномистецтва (кінофільм, мультфільм, графічна, пластична, лялькова анімація).</p> <p>Використання творів різних видів мистецтва для отримання задоволення та поліпшення емоційного стану.</p>

Комунікація через мистецтво	
<p><i>виявляє</i> (з допомогою вчителя) та бере участь в обговореннях інформації, отриманої з творів мистецтва;</p> <p><i>презентує</i> результати власної творчості (співає пісні, виконує танцювальні рухи, демонструє власні роботи з образотворчого мистецтва тощо);</p> <p><i>вербально описує</i> свій творчий задум; <i>визначає</i>, що вдалося чи не вдалося у виконанні того, що було задумано;</p> <p><i>готовий / готова</i> до того, що може не вийти з першого разу так, як задумав / задумала;</p> <p><i>виявляє</i> досягнення у художньо-творчій діяльності однолітків;</p> <p><i>бере участь</i> у колективному виконанні творчого задуму; у шкільних мистецьких заходах (концертах, виставках, інсценізаціях тощо), в обговореннях власних вражень від творів різних видів мистецтва;</p> <p><i>обговорює</i> з однолітками свої враження від творів різних видів мистецтва відомих митців, від дитячої творчості;</p> <p><i>дотримується</i> правил взаємодії та творчої співпраці.</p>	<p>Виховні ситуації: обговорення (з допомогою вчителя) інформації — сюжетів, характерів персонажів тощо, отриманої з творів мистецтва.</p> <p>Презентація та характеристика власних творчих досягнень.</p> <p>Колективне виконання творчого задуму (оформлення класної кімнати, створення колективних художніх композицій, флешмоби тощо).</p> <p>Проведення шкільних мистецьких заходів (концертів, виставок, інсценізацій тощо).</p> <p>Ознайомлення та упровадження правил творчої співпраці, взаємодії, комунікації.</p>

Методичні рекомендації для вчителів мистецтва щодо організації освітньої діяльності школярів 2 класів з інтегрованого курсу «Мистецтво»

Інтегрований курс «Мистецтво» для учнів 1-2 класів розроблено на основі Державного стандарту початкової освіти (2018). Основні вимоги щодо викладання курсу зазначаються в типових освітніх програмах (наказ МОН України від 21.03.2018 № 268). В 1-2 класах початкової школи адаптаційно-ігровому циклі навчання, упровадження нового змісту освіти передбачає природне входження дітей 1-2 класів у шкільне життя, послідовну адаптацію до нового середовища, вчителі мистецтва повинні орієнтуватися на вимоги до реалізації нового змісту мистецької освіти.

Метою навчання мистецтва у 1-2 класах початкової школи є всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва; плекання пошани до вітчизняної та зарубіжної мистецької спадщини; формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті.

Відповідно до окресленої мети, **головними завданнями навчання мистецтва у 1-2 класах початкової школи** є: збагачення духовного світу учня / учениці під час сприймання мистецтва та художньої творчості; виховання пошани до національної і світової культурної спадщини; набуття досвіду створення художніх образів через опанування елементарними мистецькими вміннями; розвиток загальних і спеціальних мистецьких здібностей; розкриття творчого потенціалу особистості; стимулювання художньо-образного мислення, художніх інтересів; виховання естетичного смаку; сприяння творчому самовияву та розвитку індивідуального стилю учня / учениці через мистецтво; розвиток уміння інтерпретувати твори мистецтва, висловлювати враження та особистісне ставлення до них; засвоєння початкових знань про види мистецтва, особливості їхньої художньо-образної мови, зокрема у взаємозв'язках; формування вміння презентувати й оцінювати власну творчість, плекання потреби у самовдосконаленні; формування вміння взаємодіяти з іншими через мистецтво, виявляти зв'язки мистецтва з природним і соціокультурним середовищем; виховання здатності застосовувати мистецтво для отримання задоволення та емоційного самопізнання.

СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ УРОКІВ МИСТЕЦТВА

У методичних рекомендаціях зазначається, що Нова українська школа приділяє вагомому увагу розвитку творчості (креативності) та емоційного інтелекту — якостей особистості, необхідних їй упродовж життя (за даними висновків світових експертів) та визначених Законом України «Про освіту» (стаття 12), якостей, що активно розвиваються у процесі різних видів мистецької діяльності — спів, малювання, гра на дитячих музичних інструментах, імпровізація, інсценізація, активне сприймання творів мистецтва для розуміння їхнього впливу на людину [10].

У Державному стандарті початкової освіти та типових освітніх програмах (мистецька освітня галузь) зроблено вагомий акцент на формування в межах цієї освітньої галузі таких мистецьких умінь, які б ефективно сприяли розвитку дитячої творчості, творчому та особистісному самовираженню, активному (діяльнісному) збагаченню емоційного досвіду.

Упродовж навчання у початковій школі у дітей мають системно формуватися виконавські уміння та навички, характерні для кожного окремого виду художньої діяльності: опанування графічних, живописних, декоративних технік, знайомство з правилами композиції, кольорознавства, ліплення тощо (з образотворчого мистецтва); формування вокальних та хорових навичок (з музичного мистецтва); набуття елементарних акторських та хореографічних умінь під час театралізацій, інсценізацій, рольових ігор, рухів під музику тощо. Водночас в контексті інтегрованого навчання відбувається формування поліхудожніх умінь та якостей (здатність до порівняння мови різних видів мистецтва, відтворення різних явищ через музичні інтонації, малюнок, рух, жест, «оживлення» творів образотворчого мистецтва, візуалізація музики тощо). Формування кожного з вищезазначених мистецьких умінь потребує особливого фахового педагогічного підходу [10].

Кожен урок мистецтва має свою дидактичну структуру, тобто етапи побудови уроку, їхню послідовність.

Наведемо **орієнтовну структуру уроку мистецтва:**

1. Організаційний момент.
2. Актуалізація опорних знань. Мотивація до навчання.
3. Новий матеріал.
4. Практична робота.
5. Закріплення вивченого матеріалу.
6. Оцінювання навчальних досягнень.
7. Підсумок уроку.

Типи уроків визначаються конкретною метою і розглядаються в тісному зв'язку зі структурою уроку.

Зважаючи на методичні рекомендації, в яких зазначено, що зміст мистецької освітньої галузі може реалізовуватися як через інтегрований курс «Мистецтво», так і через окремі предмети за видами мистецтва: образотворче мистецтво і музичне мистецтво, розглянемо структурні компоненти уроків мистецтва, в яких увага приділяється вивченню музичного та образотворчого мистецтва.

Структурні компоненти уроку мистецтва (музичне мистецтво)

1. Організаційний момент.
2. **Актуалізація опорних знань. Мотивація до навчання.**
3. **Новий матеріал:** музичне сприймання, аналіз та інтерпретація музичного твору (музичних творів), знайомлення з музичними, мистецькими поняттями, творчістю композиторів.
4. **Практична художньо-творча мистецька діяльність:** навчання співу (розспівки, виконання пісень); пластичне інтонування, виконання музично-ритмічних рухів, елементарне музикування.
5. **Ігрове спілкування:** музично-дидактичні, музично-сюжетні ігри, інсценування пісень, казок, програмних творів тощо.
6. **Узагальнення мистецької діяльності:** закріплення вивченого матеріалу. Оцінювання навчальних досягнень. Рефлексія.
7. Підсумок уроку.

Зважаючи на специфіку мистецтва, уроки, в яких основним є музичне мистецтво, було сформовано обов'язкові структурні компоненти уроків, що належать до мистецької галузі.

Найважливішим завданням уроків музики в 1-2 класах, як зазначено в програмі, є послідовне збагачення музичного досвіду дітей, виховання в них навичок сприймання і виконання музики; від якості цих занять значною мірою залежить музичний розвиток молодших школярів у наступних класах.

Зіставлення музичних, літературних і візуальних образів сприятиме поліхудожньому вихованню молодших школярів. Твори, що пропонуються до вивчення в програмі, допомагають сучасному вчителю на уроках розкривати емоційний зміст музики, характер творів різноманітних жанрів; розпізнавати життєвий зміст музичних творів, виявляти в них ознаки зображальності; на доступних і захоплюючих зразках ознайомлювати з виразально-зображальними засобами музичної мови, через залучення учнів до різноманітної музичної діяльності закладають основи елементарних виконавських умінь і навичок. Музичні твори, запропоновані програмою, є невеликими за обсягом, із яскравими музичними образами.

Формування музичної культури учнів — основа уроку, його зміст, який може мати різне художньо-педагогічне втілення. Цілісність уроку досягається завдяки єдності всіх складових елементів, оскільки в основу його побудови мають бути покладені не різні види діяльності, а різні грані музики як цілісного

явища. Це дає можливість вносити в урок будь-які контрасти, необхідні для підтримання уваги учнів, створювати атмосферу творчої зацікавленості, узгоджувати матеріал програми з рівнем розвитку учнів.

Музичний репертуар програми не прив'язаний до «видів діяльності», а поданий з метою розкриття навчальної теми.

У центрі уваги вчителя має бути:

- активне сприйняття музичного твору;
- навчання співу (хоровий, ансамблевий, сольний);
- пластичне інтонування;
- музично-ритмічні рухи;
- гра на дитячих музичних інструментах;
- ігрове спілкування, інсценування пісень, казок, музичних «програмних» творів у контексті навчальної теми.

Активне сприйняття музики — основа музичного виховання в цілому, усіх його ланок. Підхід до музичного сприймання як основи музичної освіти учнів виводить на перший план завдання аналізу та інтерпретації музичних творів. Емоційне сприйняття музики, роздуми про неї, втілення образного змісту у виконанні створюють можливість оволодівати прийомами порівняння, аналізу, узагальнення, класифікації різних явищ музичного мистецтва. Поглиблене сприймання у власне музичну сферу має відбуватися природним шляхом — від комплексного жанрово-ситуативного враження до диференційованого сприймання музичних творів. Музичне сприймання, як основа всіх інших видів музичної діяльності, у цій діяльності й розвивається, забезпечуючи загальний музичний розвиток учнів.

Навчання співу має бути тісно пов'язане з розвитком музичних здібностей і сприяти активному, зацікавленому й творчому ставленню учнів до музики.

Творча діяльність учнів може виявлятися в розмірковуваннях про музику, в імпровізації пісенних мелодій (мовній, вокальній, ритмічній, пластичній), створенні нескладних мотивів, інсценуванні сюжетів пісень, складенні елементарних танців, темброво-ритмічних супроводів, у малюнках, доборі музичних колекцій для домашньої фонотеки тощо.

Виконання музично-ритмічних рухів спрямоване на пластичне вираження змісту музики (пластичне інтонування, вільне диригування, танцювальні рухи, крокування, «гра» на уявних музичних інструментах тощо), має розвивати музичні здібності учнів, їхню здатність емоційно й свідомо сприймати музику.

Гра на елементарних музичних інструментах є однією з форм виконавської діяльності учнів, що сприятиме розвитку музичного слуху, умінню розрізняти ритмічні, темброві та динамічні особливості звучання.

Структурні компоненти уроку мистецтва (образотворче мистецтво)

1. Організаційний момент.
2. **Актуалізація опорних знань. Мотивація до навчання.**
3. **Новий матеріал:** сприймання творів образотворчого мистецтва, аналіз та інтерпретація мистецьких творів, знайомлення з образотворчими, мистецькими поняттями, творчістю митців.
4. **Практична художньо-творча мистецька діяльність:** виконання підготовчих творчих вправ з роз'ясненнями; самостійна художньо-творча діяльність (з демонстрацією послідовності виконання завдань, інструктажем: словесний, візуальний, відео).
5. **Ігрове спілкування:** мистецькі дидактичні, мистецько-сюжетні ігри.
6. **Узагальнення мистецької діяльності:** закріплення вивченого матеріалу, демонстрація результатів практичної роботи, оцінювання художньо-творчої діяльності школярів. Рефлексія.
7. **Підсумок уроку.**

У дидактичній структурі кожного типу уроку мистецтва (образотворче мистецтво) є своя підструктура. Вона розкриває і визначає методичні аспекти уроку: розповідь, бесіду, аналіз репродукцій художніх творів, педагогічний малюнок, тренувальні вправи та інші. Кількість та різноманітність елементів дидактичної підструктури уроку залежить від його мети та завдань. Наприклад, на етапі повідомлення нового матеріалу вчитель може обрати різні методичні прийоми: проблемну бесіду, пояснення, розповідь, аналіз репродукцій художніх творів різних жанрів, словесне малювання, педагогічний малюнок тощо.

Кожен із структурних елементів мистецького уроку — висунення творчого завдання, пошук способів вирішення творчого завдання, окреслення художньо-творчого задуму, його втілення у художньо-матеріалізовану форму, оцінювання результатів (за Г. Падалкою) — включає: мотиваційне забезпечення художньо-навчальної діяльності; актуалізацію попереднього художнього досвіду діяльності, знань і умінь учнів; активізацію їхньої творчої ініціативи, самостійності у вирішенні творчих проблем; вольову регуляцію навчального процесу, концентрацію уваги, інтенсифікацію навчальної напруги; визначення завдання для самостійної роботи.

У центрі уваги вчителя має бути:

- активне сприйняття творів образотворчого мистецтва;
- підготовчі тренувальні мистецькі вправи;
- самостійна художньо-творча практична діяльність;
- ігрове спілкування, виставка мистецьких досягнень з навчальної теми.

Активне сприйняття творів образотворчого мистецтва. Художнє сприйняття — вид естетичної діяльності, що виражається в цілеспрямованому і цілісному сприйнятті витворів мистецтва як естетичної цінності, яке супроводжується естетичним переживанням. Сприйняття твору мистецтва передбачає як сприйняття його змісту (що зображено), так і форми (як зображено), що породжує відповідні емоції (емоції форми та змісту).

Особливістю уроків мистецтва (образотворче мистецтво) є наявність підготовчих, тренувальних вправ та самостійної художньо-творчої діяльності.

Підготовчі тренувальні мистецькі вправи дають можливість вчителю на основі невеликих вправ підготувати школярів до виконання самостійної творчої діяльності. Тренувальні вправи супроводжуються роз'ясненням вчителя, який або демонструє їх наочним прикладом, або показує на дошці, або вмикає відео для розтлумачення основних теоретичних понять, що засвоюються в ході вправ, надає алгоритм їх виконання, демонструє техніку виконання вправи тощо. Підготовчі вправи мають велике значення для корекції рухової сфери, удосконалення дрібної моторики та диференційованих рухів пальців, кисті руки; сприяють розвиткові уваги, сприймання, уявлень про форму, колір предметів, розмір, будову складових частин, їхні просторові відношення; уміння слухати вчителя, малювати від руки прості лінії, нескладні малюнки, користуватися основними матеріально-технічними засобами (олівцем, фарбами, гуашшю, гумкою, зошитом для малювання та ін.).

Наприклад, мета підготовчих вправ при вивченні графіки полягає в тому, щоб навчити дітей правильно тримати олівець і виконувати ним прості графічні дії за зразком та інструкцією вчителя; розташовувати аркуш паперу на площині парти і притримувати його у процесі роботи рукою; користуватися гумкою; малювати за опорними крапками прості предмети; замальовувати контури предметів за трафаретом, не знімаючи його; малювати контури предметів за шаблоном, зафарбовувати їхні поверхні; працювати з мозаїкою тощо.

Самостійна художньо-творча практична діяльність учнів.

Вид діяльності, в якому відбувається самостійне осмислення, розв'язання учнями творчого завдання за допомогою художніх засобів. Вчитель ставить завдання учням виконати послідовність дій для отримання практичного результату діяльності у певному виді мистецтва (створити малюнок, ілюстрацію, виконати скульптурне зображення або аплікації тощо).

Ігрове спілкування на уроці допомагає вчителю зацікавити учнів творчою діяльністю, привернути увагу на деталі, зрозуміти складні мистецькі явища, змотивувати школярів на виконання творчих завдань тощо. Гра, яка відбувається на уроці, відповідає характеру мислення дитини, розвиває у школярів «рефлекс свободи», коли відбувається інтуїтивне відкриття. Використовуючи гру, вчитель організовує сюжетно-рольові та інтелектуальні ігри з дітьми, що формує мистецький смак і розвиває ціннісне ставлення до мистецтва.

Виставка мистецьких досягнень з навчальної теми дозволяє вчителю в кінці уроку або в кінці чверті продемонструвати практичні творчі досягнення школярів, переглянути учням власні досягнення та порівняти їх із творчими здобутками однолітків.

Специфіка мистецької (музичної та образотворчої діяльності) вимагає від учителя ґрунтовно підходити до планування структури уроку мистецтва.

Порівняльна таблиця структурних компонентів уроків мистецтва
Уроки мистецтва

Спільні компоненти уроків	Відмінні компоненти
Актуалізація опорних знань, мотивація до навчання, сприймання та інтерпретація творів мистецтва, ігрова діяльність, узагальнення діяльності, підсумок.	«Мистецтво» (музичне мистецтво) — навчання співу, пластичне інтонування, музично-ритмічні рухи, гра на дитячих музичних інструментах, інсценування пісень, казок, музичних «програмних» творів. «Мистецтво» (образотворче мистецтво) — підготовчі тренувальні мистецькі вправи; самостійна художньо-творча практична діяльність, виставка мистецьких досягнень.

Реалізація нового змісту мистецької освіти пов'язана з упровадженням у практику навчання мистецтва інтегрованого курсу, який передбачає проведення інтегрованих уроків, на яких слід зосередити особливу увагу вчителю.

Інтегрований урок — це міждисциплінарне об'єднання уроків, спрямоване на комплексне пізнання теми, законів, ідей з метою отримання школярами більш поглибленого розуміння тієї чи іншої ситуації.

Інтеграція в процесі вивчення мистецтва розуміється як процес пристосування чи об'єднання окремих елементів або частин різних видів навчальної діяльності в єдине ціле, за умови цілісної функціональної їх однотипності.

Метою інтегрованих уроків стає формування в учнів цілісного світогляду про мистецтво, активізація пізнавальної діяльності, підвищення якості засвоєного матеріалу, розвиток творчого і критичного мислення, створення творчої атмосфери, формування навичок самостійної роботи, ефективна реалізація розвивально-виховної функції.

Інтегровані уроки в освітній галузі «Мистецтво» розраховано на 4 години, причому на одному із них відбувається акцентуація на образотворче мистецтво, на іншому — на музичне мистецтво.

Варто звернути увагу на те, що на двох уроках визначається одна тема, але плануються різні мета й завдання.

Слід звернути особливу увагу на єдність й розбіжність між мистецькими поняттями, на поєднання видів мистецької діяльності, зазначених у програмі, а також доцільність та оптимальність практичних і творчих форм, методів, прийомів у пізнанні мистецтва та набутті практичного досвіду художньо-творчої діяльності.

На інтегрованому уроці варто застосовувати ігрову діяльність, саме під час навчання у формі гри діти менше втомлюються і легше сприймають інформацію. Варто використовувати різноманітні рухливі ігри, котрі допомагають змінити вид діяльності. Умовою інтегрованих уроків є таке навчання, при якому кожне виконане завдання має допомагати розкривати загальну мету уроку.

На інтегрованих уроках треба максимально поєднати навчання і життя. Діти люблять дізнаватися на уроках нові цікаві факти, що стосуються їхнього оточення, реального життя, що пов'язано з мистецтвом. Спрацьовує головний девіз проектної діяльності: «Все, що я роблю, я знаю, для чого я це роблю, і як це знадобиться мені у житті». Тому на інтегрованих уроках добре спрацьовує все те, що учні можуть застосувати на практиці, в житті.

Важливого значення набуває мистецький результат діяльності: гарно та правильно виконана пісня, організоване музикування, проведена гра або виконане практичне завдання з малювання, аплікації, ліплення тощо.

Обов'язковим для інтегрованого уроку є підбиття підсумку — фідбек, рефлексія. Наприклад, у ході виконання гри-вправи «Квиток на вихід» діти стають в одну чергу, і їхнім квитком на вихід на перерву є відповідь на запитання, що сьогодні було найцікавішим. Наприклад, у формі «дай п'ять» написати або намалювати відповіді на стикерах і прикріпити на дошку. Якщо у дитини немає відповіді, їй потрібно повернутися в кінець черги і подумати. Це може проходити у вигляді розмови в колі, сидячи: що було новим, що сподобалося чи не сподобалося. Діти по черзі відповідають, слухають одне одного, згадують, що відбувалося протягом дня, діляться емоціями.

Отже, уроки, побудовані на інтегрованому змісті, створюють передумови для різнобічного розгляду певного об'єкта, поняття, явища, формування систематичного мислення, збудження уяви, позитивного емоційного ставлення до пізнання [3].

Розглянемо особливості та структурні компоненти інтегрованих уроків мистецтва.

Структурні компоненти інтегрованого уроку мистецтва

№	Компонент уроку	Вказівки, види діяльності	
		Образотворче мистецтво	Музичне мистецтво
1.	Організація класу. Привітання. Перевірка готовності учнів до уроку.	<i>В цьому компоненті уроку треба звернути увагу на новизну і послідовність повідомлень, своєчасне коригування навчально-пізнавальної діяльності, яка сприяє реалізації поставлених мети та завдань інтегрованого уроку.</i>	
2.	Повідомлення теми, мети та завдання уроку. Мотивація навчальної діяльності учнів.	<i>Слід звернути особливу увагу на те, що тема уроків двох інтегрованих уроків (музичне мистецтво та образотворче мистецтво) повинні мати одну назву. Мотивація до навчальної діяльності учнів ґрунтується на потребі, яка стимулює пізнавальну активність дитини, її готовність до засвоєння знань. У мотиваційному компоненті слід мотивувати та зацікавити дітей до виконання творчої діяльності та пізнання мистецтва.</i>	

3.	Актуалізація та коригування опорних знань з інтегрованих предметів (музичне та образотворче мистецтво).	<i>Цей етап доцільно провести у формі змістовної, лаконічної, чіткої бесіди, підготовка якої потребує особливої уваги вчителя, яка надає можливість об'єднати зміст навчальних дисциплін, значно скорочує час і забезпечує емоційність, різносторонність, системність сприймання молодшими школярами предметів чи явищ, що є безперечною перевагою інтеграції.</i>	
4.	Повторення та аналіз основних фактів, подій, явищ.	<i>Цей компонент уроку спрямовано на повторення матеріалу в різних формах. Учитель разом із учнями аналізує події і явища, які відбувались на уроках, зосереджує увагу на основних фактах мистецької діяльності, що були повідомлені на попередньому уроці.</i>	
5.	Творче перенесення знань і навичок учнів у нові ситуації.	Сприймання музичних творів, інтерпретація творів.	Сприймання творів образотворчого мистецтва, інтерпретація творів.
		<i>Цей компонент допомагає вчителю через сприймання творів мистецтва перенести учнів на нові життєві ситуації, на основі яких відбувається знайомство із новими поняттями в мистецтві, з творчістю митців або знайомства з особливостями певного виду мистецтва, характерними засобами виразності певного виду мистецтва тощо. В процесі сприймання творів відбувається розвиток емоційної сфери учнів, спостерігається збагачення естетичного досвіду, відбувається формування умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати мистецтво, виявляючи до нього емоційно-ціннісне ставлення. Діти в процесі обговорення власних вражень від творів різних видів мистецтва набувають досвіду здійснювати комунікацію через мистецтво.</i>	
6.	Практична творча робота учнів.	<i>Художньо-творча діяльність</i>	<i>Художньо-творча діяльність</i>
		Навчання співу, вокально-хорова діяльність, елементарне музичування — гра на дитячих музичних інструментах, пластичне інтонування, музично-ритмічні рухи.	Підготовчі тренувальні мистецькі вправи; самостійна художньо-творча практична діяльність з різних видів мистецтв (живопис, графіка, скульптура, архітектура, декоративно-прикладне мистецтво).
		<i>Цей компонент надає можливість вчителю організувати практичну діяльність школярів, спрямовану на розвиток креативності та мистецьких здібностей учнів через практичне освоєння основ художньої мови різних видів мистецтва та способів художньо-творчого самовираження.</i>	
7.	Ігрова діяльність.	Ігрове спілкування, інсценування пісень, казок, музичних «програмних» творів у контексті навчальної теми.	Ігрове спілкування через мистецькі, дидактичні, мистецько-сюжетні ігри.
		<i>Цей компонент реалізується через ігрове спілкування школярів. У процесі організації ігрової діяльності на уроках в учнів відбувається закріплення набутих навичок та знань, на основі сюжету школярі виконують різні ролі, отримують досвід інсценування, театральної імпровізації, узагальнюють свої знання, презентують результати власної творчості, набувають досвіду здійснювати комунікацію через мистецтво.</i>	
8.	Закріплення матеріалу. Узагальнення та систематизація навчальних досягнень дітей.	<i>Цей компонент уроку допомагає систематизувати отримані навички, усвідомити рівень здобутих мистецьких досягнень, зрозуміти ступінь виконання завдань уроку чи ступінь досягнення цілі.</i>	
9.	Оцінювання творчої мистецької діяльності.	<i>Для оцінювання досягнень учнів у мистецькій галузі характерна багатofункціональність, єдність діагностичної, коригуючої, стимулюючої-мотиваційної, навчальної, виховної, розвивальної, прогностичної функцій. Система оцінювання навчальних досягнень ґрунтується виключно на позитивному ставленні до кожного учня; оцінюється</i>	

		<i>не рівень його недоліків і прорахунків, а рівень особистісних компетенцій — узагальненого результату в порівнянні з його попередніми досягненнями. До складу компетенцій у сфері мистецтва належать: ціннісно-інформаційна та комунікативна (уявлення та знання, ставлення та оцінки з їх аргументацією тощо); діяльнісно-креативна та компетенція самоосвіти (художньо-практичні вміння та навички, здатність застосовувати отримані знання, досвід практичної, зокрема художньо-творчої, діяльності).</i>
10.	Підсумок уроку. Підбиття підсумків інтегрованого уроку. Фідбек, рефлексія.	<i>Цей компонент уроку допомагає отримати зворотний зв'язок, підбити підсумки мистецької діяльності.</i>

Оцінювання мистецької діяльності школярів

Згідно з методичними рекомендаціями, система оцінювання результатів навчання в освітній галузі «Мистецтво» ґрунтується на позитивному ставленні до кожного учня (учениці). Оцінюється не рівень недоліків і прорахунків, а рівень прогресу особистісних досягнень. Тому критерієм перевірки та оцінювання результатів мистецької освіти є динаміка особистісного розвитку учня (учениці) та його (її) ставлення до опанування предмета. Безперечно, певну роль у мистецькій сфері відіграють спеціальні художні здібності (музичний слух, вокальні дані, відчуття ритму, кольору, пропорцій, симультанне образне сприймання тощо), які можуть впливати на освітні результати учнів. Проте для створення об'єктивності системи оцінювання перевірка має інтегрувати, з одного боку, досягнення учнів у різних видах діяльності, з іншого — їх ставлення до предмета, активність та ініціативність, що дасть можливість ефективніше відслідкувати особистісний ріст учня (учениці), оцінити його (її) роботу в освітній діяльності і саморозвитку. Саме тому індивідуальний і диференційований підходи до оцінювання мають надзвичайно важливе значення.

До основних видів оцінювання належать: поточне, тематичне і підсумкове (семестрове і річне). Додатковими засобами стимулювання пізнавальної активності учнів є самооцінка та оцінювання результатів спільної діяльності за попередньо визначеними критеріями та художньо-творче самовираження, які мають бути збалансованими між собою [10].

Відповідно до методичних рекомендацій (наказ МОН України від 20.08.18 №924), оцінювання навчальних досягнень учнів у першому класі має формувальний характер і здійснюється вербально, на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає активне залучення учнів до самоконтролю і самооцінювання. Цей вид оцінювання орієнтує вчителя на спостереження за навчальним поступом кожного учня. Орієнтирами для формувального оцінювання є вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей учнів початкової школи, які визначені Державним стандартом початкової освіти [10]. Формувальне оцінювання допомагає оцінювати поступ дитини у навчанні, формувати в дитини впевненість у собі, наголошуючи на її сильних сторонах, а не на помилках; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб учня/ учениці. Дитина має вчитися самостійно оцінювати свої досягнення та поступ, ставити цілі та обирати засоби для їх досягнення. Підсумкове оцінювання — навчальні досягнення зіставляються з КОРами [17].

Характеристика оцінювання навчальних досягнень з мистецтва

Характеристика навчальних досягнень в галузі мистецтво	Має значні успіхи	Демонструє помірний інтерес	Досягає результату з допомогою учня	Ще потребує уваги і допомоги
Висловлює своє ставлення до мистецьких творів				
Охоче бере участь у спільних співах				
Відтворює прості ритми				
Втілює власні ідеї в художні образи				
Створює художні образи різними засобами				

Тематичне наповнення уроків мистецтва в 2 класі за підручником Кондратової Л.Г.

Другий клас має три навчальні теми року: «Мова мистецтва» (32 години), «Зустріч з митцями» (20 годин) та «Сторінки народного мистецтва» (18 годин).

Перша тема «Мова мистецтва» має 32 уроки: 16 уроків музичного мистецтва та 16 уроків образотворчого мистецтва, що органічно поєднують у собі інтеграцію з іншими видами мистецтва.

В сфері музичного мистецтва учні опановують поняття: *хорова* (хор) та *інструментальна* (ансамбль, оркестр), *програмна музика*, знайомляться із поняттями *пісня* (народні на прикладі календарно-обрядових жнивварських пісень та авторські пісні), *танець* (види танців, полька, вальс), *марш*. Діти знайомляться із поняттями *ритмічний супровід*, *акомпанемент*, *музичний розмір* (2/4, 3/4, 4/4) та схемами диригування, вивчають назви нот, розташування їх на нотоносці, основні тривалості нот, знайомляться з поняттями *темп*, *ритм*, *динаміка в музиці*. Протягом вивчення теми учнів знайомляться з музичними інструментами: литаври, ксилофон, рояль, синтезатор, струнно-смичковими інструментами (скрипка, альт, віолончель, контрабас). Школярі пізнають особливості композиції музичного твору тощо.

Діти повторюють запис музичних звуків нотами та опановують тривалості нот: ціла, половина, четвертна, восьма, звертають увагу на мелодію твору або пісні, рух мелодії в музичному творі (як різновид творчої роботи пізнають можливість графічного зображення мелодії).

В сфері народної музики в семестрі школярі знайомляться із прикладами народних обрядів, народних пісень та народних свят (жнива — жнивварські пісні).

Протягом семестру школярі набувають практичних навичок спілкування з музичними та іншими видами мистецтва в процесі художньо-творчої діяльності, сприймання та інтерпретації творів мистецтва та комунікації через мистецтво. Основними видами діяльності при цьому є практичні завдання з музикування, вокально-хорові вправи та виконання пісень під акомпанемент та фонограму, музичне сприймання та аналіз творів музичного мистецтва, різноманітні види імпровізацій: інтонаційно-мелодична, пластична, ритмічна. Великого значення набувають рольові, сюжетні, пантомімічні, театралізовані, музично-дидактичні ігри.

Школярі протягом семестру виконують пісні «у ролях», відтворюючи образ мімікою, пластикою рухів, навчаються виконувати прості ритмічні послідовності (створені з половинних, четвертних та восьмих тривалостей), пробують добирати тембр інструмента (трикутники, бубни, барабан, сопілка, ксилофон, синтезатор тощо) для передачі відповідного образу, навчаються грати в ансамблі прості композиції (на трикутниках, бубнах, барабанах, сопілках, ксилофоні тощо) та роблять перші спроби в сфері імпровізації голосом (музичні, мовленнєві інтонації), пластична імпровізація, пантоміма та на музичних інструментах.

В сфері образотворчого мистецтва учні опановують поняття: живописні картини, графічні малюнки, скульптури, твори декоративного мистецтва. В сфері живопису діти знайомляться з видами фарб, пізнають різновиди пейзажів (сільський краєвид, різновиди технік у створенні сільського краєвиду, гірський пейзаж), натюрморт. Учні знайомляться із колоритом у живописному творі, з формою осіннього листя, з анімалістичними картинами, паперопластикою. В сфері кольорознавства школярі вчать розрізняти і називати кольори в картинах: хроматичні та ахроматичні кольори, розрізняти контраст кольорів у живопису, контраст теплих і холодних кольорів, базові контрасти, споріднені кольори (чотири групи споріднених кольорів: жовто-червоні, сині, зелені, зелено-жовті). Учні знайомляться із поняттям темпи, рух у картинах, динаміка в творі, знайомляться із мольбертом та етюдником, пізнають особливості композиції в картині живопису, вчать визначати композиційний центр, розрізняти статику і динаміку в творах живопису, статичну і динамічну композиції.

Протягом семестру школярі набувають практичних навичок спілкування з візуальними та іншими видами мистецтва в процесі художньо-творчої діяльності, сприймання та інтерпретації творів мистецтва та комунікації через мистецтво. В процесі практичної творчої роботи учні відтворюють прості форми предметів і об'єктів докільця фарбами акварельними та гуашевими фарбами, графічними та пластичними матеріалами, школярі навчаються розміщувати пропорційно зображення, використовуючи всю площину аркуша, а також компоувати (з допомогою вчителя) зображення у форматі (вертикальний, горизонтальний), створювати елементарний візерунок, прості декоративні розписи. Досягненням практичної роботи є *використання* у роботі основних, похідних, теплих й холодних кольорів, змішування та розбавлення водою фарби для отримання різних відтінків кольорів тощо. Протягом всього семестру учні навчаються під керівництвом вчителя користуватися фарбами (акварель, гуаш), олівцями (кольоровими, восковими), пластиліном, фломастерами, палітрою, пензлями, стеками, ножицями. Із своїми однолітками школярі навчаються спостерігати різноманітність і красу природних форм, рослин, птахів, тварин у навколишньому середовищі; досліджувати і виявляти цікаве, незвичайне у докільці; наводити приклади геометричної подібності природних та штучних об'єктів; працювати (вирізувати, конструювати) з папером, з природним матеріалом тощо.

Друга тема «Зустріч з митцями» (20 годин) має 20 уроків: 10 уроків музичного мистецтва та 10 уроків образотворчого мистецтва, що органічно поєднують у собі інтеграцію з іншими видами мистецтва.

В сфері музичного мистецтва учні опановують: поняття *мюзикл, марш, музичний театр, музичний портрет*, знайомляться з інструментом акордеон. Учні співають шедрівки та інсценізують обряд колядування.

В сфері театру та кіномистецтва знайомляться з правилами поведінки в театрі, музичному театрі, пізнають жанр опера (арія), балет. В сфері кіно учні переглядають фільми для дітей, знайомляться із видами анімації (на прикладах пластилінової, мальованої, лялькової), пізнають етапи створення пластилінового та мальованого мультфільму.

В сфері образотворчого мистецтва школярі пізнають архітектуру як вид мистецтва, знайомляться з професією архітектора, розуміють правила зображення архітектурних споруд і вулиць у картині, метод загородження. Передній, середній і задній плани у живописі, розуміють поняття *декор* в архітектурі, види декору, знайомляться із скульптурою, видами скульптур, дрібною пластикою, релієфами та їх видами, створюють весняні натюрморти, розрізняють зображення весняних квітів, знайомляться із портретом, видами портретів, автопортретом.

Протягом семестру школярі набувають практичних навичок спілкування з музичними та іншими видами мистецтва в процесі художньо-творчої діяльності, сприймання та інтерпретації творів мистецтва та комунікації через мистецтво. Учні навчаються сприймати твір мистецтва та висловлювати враження, добирати із запропонованих слів співзвучні особистим емоціям; визначати темп (повільно, помірно, швидко); реєстр (високий, середній, низький), динаміку (гучно, тихо), тембр (звучання хору та оркестру), характеризувати мелодію, презентувати результати власної творчості (співає пісні, виконувати танцювальні рухи).

Учні беруть участь у колективному виконанні творчого задуму; у шкільних мистецьких заходах (концертах, виставках, інсценізаціях тощо), в обговореннях власних вражень від творів різних видів мистецтва, зокрема, змісту анімаційних фільмів, театральних вистав тощо.

Протягом семестру школярі набувають практичних навичок спілкування з візуальними та іншими видами мистецтва в процесі художньо-творчої діяльності, сприймання та інтерпретації творів мистецтва та комунікації через мистецтво. Вони навчаються демонструвати власні роботи з образотворчого мистецтва, визначати колорит (теплий, холодний) творів мистецтва та учнівських робіт; порівнювати музичні та візуальні образи, помічати красу в докільді; орієнтуватися у видах театру (ляльковий, музичний) та кінематографу (кінофільм, мультфільм), називати твори мистецтва, що змінюють або передають його/її настрій тощо.

Остання, третя тема «Сторінки народного мистецтва» (18 годин) присвячена вивченню українського мистецтва: 9 уроків музичного мистецтва та 9 уроків образотворчого мистецтва.

В сфері музичного мистецтва діти знайомляться із поняттями *веснянки, весняні свята*, з інструментом сопілка, народними іграми та іграшками, музичними іграшками, інструментом деркач. Школярі знайомляться із коломишкою, народними танцями гопак, полька, аркан, з поняттями *музичний ансамбль*, розуміють ритм у пісні й танці, з жанром концерт як прикладами музичних творів, в яких основою стає народна пісня, розуміють музичний фольклор, знайомляться із творчістю видатних людей та майстрів мистецтва рідного краю.

В сфері образотворчого мистецтва учні пізнають орнамент у декоративних виробках та вишивці, ритм у вишивці та декоративному орнаменті, знайомляться із українським народним костюмом та прикладами стилізованого сучасного костюму. В декоративному мистецтві пізнають декоративний розпис, стінний український розпис, петриківський розпис та його елементи, знайомляться з творчістю видатних людей та майстрів мистецтва рідного краю.

Педагог має можливість обирати мистецькі твори для сприймання та співу, орієнтуючись на навчальну тематику та критерій їх високої художньої якості, а також розробляти художньо-практичні та ігрові завдання для учнів, враховуючи мету уроку, програмні вимоги, дбаючи про цілісну драматургію уроку.

Предмети мистецтва в загальноосвітній школі мають важливе естетико-виховне спрямування, якому підпорядковуються дидактичні завдання, тому вчитель має сприяти зростанню в учнів інтересу до мистецтва, розвитку здатності емоційно реагувати на художні твори і знаходити в них особистісний зміст.

Отже, головне надзавдання вчителя — створити захоплюючу, емоційно піднесену атмосферу, щоб кожний урок став справжнім УРОКОМ МИСТЕЦТВА, надихав учнів на творчість поза його межами — в особистісній і соціокультурній діяльності.

**Поурочні плани-конспекти
для проведення занять в 2 класі**

I СЕМЕСТР

Тема 1. Мова мистецтва (32 год.)

УРОК 1

Дата .....

Клас .....

Додатковий .....

матеріал до уроку .....

Тема уроку. Зустріч з мистецтвом.

Мета уроку: — пригадати правила слухання музики, правила співу, ознайомити зі значенням музичного мистецтва серед інших видів мистецтва, надати знання про значення музики в житті людини, ознайомити з мовою музичного мистецтва;

— розвивати вміння учнів уважно слухати музику та висловлювати власні музичні враження від прослуханого твору, розвивати вміння виконувати ритмічний ланцюжок;

— виховувати інтерес до слухання класичної музики та виконання дитячих пісень українських композиторів.

Тип уроку: комбінований, урок введення в тему.

Обладнання: музичний інструмент, програвач, мультимедійна дошка, ілюстрації до музичного твору та пісні або мультимедійна презентація, портрети композитора М. Лисенка та автора пісні Н. Май.

Основні поняття для засвоєння: правила слухання музики, правила співу, значенням музичного мистецтва серед інших видів мистецтва.

Твори, що вивчаються на уроці: М. Лисенко. «Враження від радісного дня»; Н. Май. «А що таке щастя?».

Хід уроку

№	Назва розділу уроку	Зміст	Кількість хвилин
1.	Організаційний момент.	Мотивація до навчання. Пригадування, де учні стикалися з мистецтвом під час літніх канікул.	3 хв
2.	Новий матеріал.	Робота зі схемою «Види мистецтва»: назвати якнайбільше представників творчих професій кожного виду мистецтва або заповнити схему «Види мистецтв» у зошиті. Як говорить музика? Яка її мова? Чим говорить музика?	1 хв
3.	Сприймання та інтерпретація мистецтва.	М. Лисенко. «Враження від радісного дня».	3 хв
		Аналіз твору мистецтва: визначення темпу прослуханого твору, виду; вокальна чи інструментальна музика; яким учні уявляють свій радісний день.	2 хв
4.	Художньо-творча діяльність.		
4.1.	Вокальна діяльність.	Виконання поспівки «Ми щасливі діти». Придумування продовження поспівки.	2 хв
		Розучування пісні Н. Май. «А що таке щастя?»	5 хв
		Виконання пісні під акомпанемент.	2 хв
4.2.	Творча діяльність.	Танець «Покажи пісню». Ритмічна вправа. Створення малюнка до музичного твору за бажанням.	10 хв
4.3.	Фізкультхвилинка.	Виконання рухів під відеоролик.	2 хв

4.4.	<i>Ігрова діяльність.</i>	Гра «Музичний ланцюжок» (робота з альбомом).	2 хв
		Гра «Добери картину до твору» (робота з альбомом).	2 хв
4.5.	<i>Музикування.</i>	Створення музичного супроводу до пісні на шумових інструментах.	2 хв
5.	Комунікація через мистецтво.	Обговорення на теми «Музика серед інших мистецтв», «Як музика передає настроїв». Оцінювання власної творчої діяльності та діяльності інших учнів.	2 хв
6.	Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія.	Яке місце посідає музичне мистецтво серед інших мистецтв? Як говорить музика? Яка її мова? Чим говорить музика?	1 хв
7.	Підсумок уроку.	Визначення власних емоцій від уроку.	1 хв

Опис проведення гри «Музичний ланцюжок»

Учитель: пропонує уявити себе музикантом. Після розучування пісні потрібно на маракасах створити супровід до пісні, але незвичайним способом — слід утворити з однокласниками ланцюжок супроводу. Необхідно грати по черзі невеличкий фрагмент пісні та передавати далі одне одному маракаси, створюючи веселий настрій.

Педагог запрошує учнів пригадати, що музика має короткі та довгі нотки (восьмі та четверті — ТІ-ТІ, ТА). Пояснює, що для створення музичного супроводу необхідно уловити ритм пісні й виконувати супровід двома варіантами, повністю наслідувати мелодію пісні або відстукувати пульсацію в тому ритмі, в якому рухається мелодія і супровід пісні.

В кінці проведення гри педагог підбиває підсумок і визначає найкращих музикантів, а також тих, кому ще необхідно потренуватися.

Учні: слухають уважно мелодію пісні, музичний супровід або фонограму, спочатку кожен собі відстукує пульсацію руху, далі відстукує ритмічний малюнок мелодії, а далі беруть участь в утворенні ланцюжка за допомогою маракасів.

Опис проведення творчого завдання: танець «Покажи пісню» (робота з підручником, зошитом)

Учитель: пропонує послухати уважно слова пісні Н. Май, потім — показати пантомімою, рухами рук сюжет пісні: *плещемо руками, щирими серцями* (руки до серця або в повітрі намалювати сердечко), *що таке щастя* (показують знак питання або зводять плечима), *небо блакитне, зоряні ночі, синя ріка* (руками показувати вверх, по горизонті, руками хвилі), *дружно жити, жити не тужити* (рука об руку, великий палець — ес!), *сонце світить* (показувати руками сонячні промінці).

Педагог пропонує показувати разом однаково рухи і навчає рухів або пропонує учням вигадати власні рухи.

Учні: слухають уважно пісню, розглядають рухи, які демонструє вчитель, або вигадують власні.

УРОК 2

Дата .....

Клас .....

Додатковий .....

матеріал до уроку .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Тема уроку. Зустріч з мистецтвом.

Мета уроку: — ознайомити з інструментами для образотворчої діяльності, ознайомити з правилами роботи з інструментами, розглянути значення візуальних мистецтв у житті людини, ознайомити оглядово з мовою візуальних мистецтв;

- розвивати вміння учнів уважно переглядати картини, розрізняти різні види пейзажів, висловлювати власні мистецькі враження від перегляду твору образотворчого мистецтва — пейзажів різної пори року, розвивати вміння заповнювати схему;
- виховувати інтерес до творів образотворчого мистецтва — живопису та виконання малюнків за темою в обраних техніках.

Тип уроку: комбінований, урок введення в тему.

Обладнання: інструменти для роботи з малюнками, програвач, мультимедійна дошка, ілюстрації картин, мультимедійна презентація, портрети живописців, чиї картини переглядаємо на уроці.

Основні поняття для засвоєння: знайомство з візуальними мистецтвами, з інструментами для образотворчої діяльності, правила роботи з інструментами.

Твори, що вивчаються на уроці: В. Непийпиво. «Серпень»; Л. Парсельє. Пейзаж.

Хід уроку

№	Назва розділу уроку	Зміст	Кількість хвилин
1.	Організаційний момент.	Мотивація до навчання. Розповідь про літні канікули. Які кольори переважають у природі влітку.	3 хв
2.	Новий матеріал.	Мистецький словничок: Знайомство з візуальними мистецтвами та їхнім значенням у житті людини, оглядово з мовою візуальних мистецтв. Знайомство з інструментами для образотворчої діяльності. Правила роботи з інструментами. Перегляд відеопрезентації «З яких матеріалів виготовляють твори візуальних мистецтв?»	2 хв
3.	Сприймання та інтерпретація мистецтва.	Перегляд ролика «Літо в картинах художника» або ряду картин з літніми пейзажами. В. Непийпиво. «Серпень»; Л. Парсельє. Пейзаж.	6 хв
		Аналіз творів мистецтва на вибір. Аналіз кольорів у літніх пейзажах.	2 хв
4.	Художньо-творча діяльність.		
4.1.	Творча діяльність.	Створення віршика «Мій щасливий сонячний день».	2 хв
		Заповнення схеми «Візуальні мистецтва».	2 хв
		Створення малюнка під назвою «Сонячний літній день» (робота в альбомі, техніка — на вибір учня).	8 хв
4.2.	Фізкультхвилинка.	Виконання рухів під відеоролик.	2 хв

4.3.	<i>Ігрова діяльність.</i>	Гра «Що наплутав художник?» (робота з підручником).	6 хв
5.	Комунікація через мистецтво.	Обговорення на теми «Інструменти для створення творів візуального мистецтва», «Наші уподобання в мистецтві».	3 хв
6.	Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія.	Обговорення на тему «Візуальні мистецтва». Оцінювання власної творчої діяльності та діяльності інших учнів. Демонстрація власних досягнень.	3 хв
7.	Підсумок уроку.	Визначення власних емоцій від уроку.	1 хв

Опис етапів створення малюнка «Сонячний літній день» — техніка виконання олівці

Учитель: пропонує пригадати свої літні канікули та літні сонячні дні. Він запитує в учнів: «Яким чином художники зображають у картинах сонячний літній день? Які кольори ви помітили в картинах? У презентації або в підручнику». Педагог пропонує учням пригадати свій літній сонячний день та пригадати, які позитивні події влітку запам'яталися найбільше, яка природа їм запам'яталася і чому.

Педагог пропонує учням розгорнути альбоми або взяти аркуш паперу, а також уважно роздивитися кольори олівців або пастелі. Вчитель звертає їхню увагу на те, що краще намалювати свою картину м'якими кольоровими олівцями, або пропонує для малюнка обрати звичну пастель. Педагог радить зобразити свої спогади від сонячного літнього дня. Звертає увагу дітей, що можна зобразити тільки природу або в парку намалювати себе з друзями чи батьками. Для створення літнього настрою вчитель під час роботи над малюнком тихо вмикає звучання музичного твору М. Лисенка «Враження від радісного дня». Педагог підказує і слідкує за тим, як працюють з олівцями діти, чи правильно тримають олівець, на положення руки, спини тощо.

Учні: слухають уважно пояснення вчителя, вигадують сюжет картини та малюють.

Після завершення малюнка вчитель пропонує учням розглянути роботи однолітків та продемонструвати власний твір.

Опис проведення гри «Що наплутав художник?»

Учитель: пропонує учням розглянути малюнок у підручнику та звертає їхню увагу на те, чи одяг та ігри дітей співпадають з літньою порою. Учитель пропонує обговорити та показати рухами рук (пантомімою) літні ігри або назвати і розказати про свої літні ігри з друзями чи рідними.

Педагог порівнює відповіді учнів та підбиває підсумок.

Учні: слухають уважно вчителя, розглядають ілюстрації та вказують, що наплутав художник, а також пригадують свої літні ігри та називають їх.